

I SYMPOZJUM NAUKOWE POLSKIEGO TOWARZYSTWA PSYCHOLOGII BEHAWIORALNEJ

Kraków, 18 marca 2005 r.

Instytut Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego

Opiekun Naukowy Sympozjum:
dr hab. Jerzy Siuta, prof. UJ

Komitet Organizacyjny:
Przemysław Bąbel, Ewa Kac,
Katarzyna Magryś, Maciej Michalski,
Anna Ziółkowska

Wprowadzenie

Rok 2005 jest rokiem, w którym Polskie Towarzystwo Psychologii Behawioralnej rozpoczyna swoją działalność. Chociaż bowiem Towarzystwo powstało 16 listopada 2002 roku, to formalnie istnieje od 7 października 2004 roku, kiedy to – po prawie dwóch latach starań – zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego. Po wyborach statutowych władz Towarzystwa, które odbyły się 28 stycznia 2005 r., nowo powołany Zarząd niezwłocznie przystąpił do organizowania działalności Towarzystwa.

Jednym z głównych celów Towarzystwa jest rozwijanie i propagowanie wiedzy psychologicznej, ze szczególnym uwzględnieniem analizy behawioralnej jako nauki o zachowaniu. Cel ten realizowany jest m.in. poprzez organizację Sympozjów Naukowych Polskiego Towarzystwa Psychologii Behawioralnej.

I Sympozjum Naukowe Polskiego Towarzystwa Psychologii Behawioralnej odbywa się z okazji 101 rocznicy urodzin Burrhusa F. Skinnera, twórcy eksperymentalnej analizy zachowania. Osobie B.F. Skinnera poświęcony będzie wykład inauguracyjny, który wygłosi profesor Jerzy Siuta.

Referaty prezentowane na Sympozjum dotyczyć będą zastosowań podejścia behawioralnego w psychologii zdrowia (Przemysław Bąbel), terapii (Anna Ziółkowska i Kornela Grzegorzczak-Dłuciak) oraz edukacji (Sławomir Trusz). Komitet Organizacyjny liczy na aktywny udział słuchaczy w dyskusjach przewidzianych zarówno po każdym referacie, jak i na zakończenie Sympozjum.

Mamy nadzieję, że Sympozja Naukowe Polskiego Towarzystwa Psychologii Behawioralnej staną się tradycją i co roku – z okazji kolejnych rocznic urodzin B.F. Skinnera – będziemy się spotykać w coraz szerszym gronie.

Przemysław Bąbel
Prezes Polskiego Towarzystwa Psychologii Behawioralnej

Program I Sympozjum Naukowego Polskiego Towarzystwa Psychologii Behawioralnej

Piątek, 18 marca 2005 r.

Instytut Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego,
Kraków, al. Mickiewicza 3, sala 301

14.00 – 15.00 Otwarcie Sympozjum

Wykład inauguracyjny

B.F. Skinner

Jerzy Siuta

Instytut Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego

15.00 – 17.00 Referaty

Zdrowie i choroba w świetle warunkowania klasycznego

Przemysław Bąbel

Instytut Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego

Polskie Towarzystwo Psychologii Behawioralnej

Muzykoterapia w ujęciu psychologii behawioralnej

Anna Ziółkowska

Polskie Towarzystwo Psychologii Behawioralnej

Modyfikacja zachowań dzieci z autyzmem w teorii i praktyce

Kornela Grzegorzczak-Dłuciak

Polskie Stowarzyszenie Terapii Behawioralnej

Behawioryzm w pedagogice i praktyce edukacyjnej

Sławomir Trusz

Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego

Polskie Towarzystwo Psychologii Behawioralnej

17.00 - 17.30 Dyskusja

17.30 Zakończenie Sympozjum

Zdrowie i choroba w świetle warunkowania klasycznego

Przemysław Bąbel

Instytut Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego
Polskie Towarzystwo Psychologii Behawioralnej

Na procesy chorobowe i lecznicze wpływ mają nie tylko czynniki specyficzne, ale i niespecyficzne. Czynniki niespecyficzne są wspólne dla różnych chorób i metod leczenia (tzw. *common factors*). Zalicza się do nich m.in. osobę lekarza lub terapeuty, badanie, postawienie diagnozy, „zewnątrzne” cechy czynników specyficznych (m.in. nazwa, wygląd, forma, kształt, kolor, smak i zapach) oraz okoliczności, miejsce i kontekst stosowania czynników specyficznych (m.in. wygląd gabinetu, prestiż szpitala, tytuł naukowy lekarza). Referat stanowi próbę spojrzenia na czynniki specyficzne i niespecyficzne z punktu widzenia procesu warunkowania klasycznego. Czynniki specyficzne potraktowane zostaną jako bodźce bezwarunkowe, a niespecyficzne jako bodźce warunkowe. Dzięki takiemu zabiegowi możliwe będzie wykorzystanie zjawisk charakterystycznych dla warunkowania klasycznego do przeprowadzenia analizy genezy i mechanizmów wpływu czynników niespecyficznych zarówno na proces powstawania i utrzymywania się choroby, jak i jej ustępowania.

Muzykoterapia w ujęciu psychologii behawioralnej

Anna Ziółkowska
Polskie Towarzystwo Psychologii Behawioralnej

Celem wystąpienia będzie próba przedstawienia głównych założeń teoretycznych oraz przykładów praktycznego zastosowania muzykoterapii, w ujęciu psychologii behawioralnej. Muzykoterapia uważana jest obecnie za dziedzinę interdyscyplinarną. Łączy w sobie elementy medycyny, psychologii, pedagogiki muzycznej i estetyki. Jako nauka jest dziedziną młodą. Pierwsze koncepcje teoretyczne w Europie narodziły się na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych. Autorzy teorii muzykoterapii czerpią z różnych koncepcji psychologicznych. Muzykoterapia znajduje szerokie zastosowanie w neuropsychiatrii, głównie w przypadkach opóźnień w rozwoju, u osób z uszkodzeniami mózgu, w autyzmie wczesnodziecięcym, przy zaburzeniach zachowania, w nerwicach u dzieci z defektami fragmentarycznymi. Muzykę stosuje się też zwykle w leczeniu dzieci sparaliżowanych, niewidomych, głuchych i w pediatrii dla celów profilaktycznych. Behawioralne podejście do muzykoterapii opiera się na zasadach uczenia. Koncentruje się na ocenie zachowania i podjęciu programu korekcyjnego, uwzględniającego wpływ środowiska. Muzyka pełni tu rolę środka, którego celem jest zmiana zachowania. Stanowi ona ogniwo pośredniczące w relacji terapeutycznej, rozumianej jako interakcja między pacjentem a terapeutą lub otoczeniem. Wartość terapeutyczną ma więc nie tylko sama muzyka i sposób operowania nią (techniki muzykoterapeutyczne), lecz również kontakt werbalny oraz kontekst sytuacyjny, w jakim jest ona słuchana i wykonywana.

Modyfikacja zachowań dzieci z autyzmem w teorii i praktyce

Kornela Grzegorzczak-Dłuciak
Polskie Towarzystwo Terapii Behawioralnej

Celem referatu jest przedstawianie behawioralnej charakterystyki osób z autyzmem oraz efektywności programu ABA w odniesieniu do tej grupy niepełnosprawnych. Wystąpienie będzie stanowiło próbę odpowiedzi na pytania:

- jakie są priorytety terapii osób z autyzmem?
- jakie strategie i modele są najczęściej wykorzystywane w ich terapii?
- dlaczego tak istotna jest w przypadku tej grupy wczesna interwencja?
- jakie efekty można osiągnąć stosując program ABA w odniesieniu do tej grupy niepełnosprawnych?
- jakie trudności napotykają terapeuci behawioralni dzieci z autyzmem i zaburzeniami pokrewnymi w swojej pracy; jaki jest społeczny rezonans ich działań?

W toku egzemplifikacji omawianych zagadnień przedstawione zostaną wyniki badań naukowych oraz materiały filmowe.

Behawioryzm w pedagogice i praktyce edukacyjnej

Sławomir Trusz
Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego
Polskie Towarzystwo Psychologii Behawioralnej

Czy możliwe jest wychowanie bez kar i nagród? Zwolennicy psychologii humanistycznej, których odnaleźć można w środowisku pedagogów teoretyków, wierzą że tak. Kara i nagroda – zgodnie z tym stanowiskiem – to narzędzia manipulacji. Ich stosowanie powoduje, że wychowanie staje się tresurą, której finalnym produktem jest bezwolna jednostka. Romantyczną alternatywę stanowi wychowanie w wolności, w ramach którego potencjał i możliwości człowieka rozwijane są w sposób optymalny. W tym świetle cechą konstytutywną behawioryzmu staje się „niefrasobliwe szkodzenie ludziom pod płaszczykiem niesienia im pomocy” lub zmiany ich zachowań. Niestety idee te znajdują swych zwolenników także w instytucjach edukacyjnych, co sprawia, że każdy, nawet racjonalnie stosowany system kar i nagród może być oceniony jako przejaw symbolicznej lub strukturalnej przemocy w wychowaniu. Referat stanowi próbę rewizji zaprezentowanego wyżej sposobu myślenia o karze i nagrodzie w wychowaniu. Behawioryzm potraktowany jako teoria i paradygmat naukowy może służyć pedagogice, wskazując te sposoby wyzwalania, modyfikowania czy wygaszania zachowań, które są skuteczne, dzięki czemu wychowanie przestanie być abstrakcyjnym hasłem i stanie się rzeczywistą działalnością edukacyjną.

Spis treści

strona

Wprowadzenie (<i>Przemysław Bąbel</i>)	1
Program Sympozjum	3
Abstrakty referatów:	
Przemysław Bąbel <i>Zdrowie i choroba w świetle warunkowania klasycznego</i>	4
Anna Ziółkowska <i>Muzykoterapia w ujęciu psychologii behawioralnej</i>	5
Kornela Grzegorzczak-Dłuciak <i>Modyfikacja zachowań dzieci z autyzmem w teorii i praktyce</i>	6
Sławomir Trusz <i>Behawioryzm w pedagogice i praktyce edukacyjnej</i>	7

Al. Mickiewicza 3
31-120 Kraków
<http://www.ptpb.abc.pl>
e-mail: ptpb@apple.phils.uj.edu.pl
KRS 0000219008